

Vacker och smärtsam kärlekshistoria i skuggan av psykisk sjukdom

Åsa Moberg var inbjuden av SocialPolitik och Radio Totalnormal till Fountain House för att prata om Adams bok. Hennes besök väckte många tankar.

Åsa Moberg är författare och krönikör. Hon berättade öppet, ärligt, smärtsamt men också kärleksfullt om Adam och livet med Adam. Hon hade bestämt sig för att läsa om *Adams bok* innan det här föredraget, men klarade inte mer än några bitar från den. Den rev upp för mycket känslor, det blev för smärtsamt.

Åsa berättade hur hon och Adam möttes, hur relationen började och hur de blev ett par. Hon behövde en fransk översättare och kom i kontakt med Adam via en vän. Adam var en ungersk baron som nu bodde i Frankrike. Från början jobbade de bara ihop och bodde på en ö i varsin stuga. Två unga tjejer på besök sa till Åsa och Adam att sluta tassa runt varann och att göra slag i saken. De blev därefter ihop.

Först märkte inte Åsa att Adam var sjuk. Men efter ett tag kom de maniska skoven när Adam bland annat plötsligt hade kontakt med hela världen via telefon. Hon beskrev hans sjukdom på ett roligt och varmt sätt. Adam åkte in och ut på psykavdelningar. Ju snabbare han fick vård i början av ett skov desto snabbare kom han ut från sjukhuset. Efter många år träffade Adam en bra läkare han klickade med och efter detta slapp han tvångsvård.

Till slut satte väninnorna press på Åsa att lämna Adam vilket hon gjorde. Annars hade hon gått under själv. Adam avled till slut på sjukhus, då var han 80 år. De behöll kontakten men hade ingen relation de sista åren. Boken om Adam är en vacker kärlekshistoria.

Eva

Jag vill börja med att gå tillbaka till 1940-talet, den medicinska utvecklingen som ägt rum och de hemska experiment som vissa läkare vågade genomföra. Vi har inte kommit långt sedan dess. Staten har makten med LVM, LVU, LPT med mera. Att man fortfarande kan genomföra medicinska våldtåker än idag är skrämmande. Man är totalt maktlös i statens händer. En psykotisk person är i det tillståndet utan kontroll, läkarna kan göra precis vad de vill. Detta genomsyrar alla statliga organ. Kriminalvården, SÄPO med flera. Under tiden man är patient eller omhändertagen är man i stort sett omyndighetsförklarad.

Adam var kraftigt bipolär och hamnade på olika psykiatriska avdelningar på grund av sin sjukdom. Att leva med en så svårt sjuk människa måste ha varit riktigt svårt. Man kan inte se var sjukdomen börjar eller slutar. Den bara äger rum rätt vad det är. Efter ett antal år tillsammans med Adam började Åsa i alla fall känna igen vissa tecken på att ett maniskt skov var på väg. Jag upplever inte att Adam fick hjälp. Men det är svårt att nå fram när en person är psykotisk/manisk. En person som inte är mottaglig för hjälp är svår att nå.

Efter föredraget var jag påmind om mitt hat till staten. Jag önskar att tvångsvård avskaffades. Den har använts i sekler och hjälper inte. Vi är bara exempel på hur staten kan behandla, och experimentera med vanliga samhällsmedborgare. En sak jag grubblar på är när psykreformen kom till och sjuka människor blev utsläppta från psykiatriska mottagningar vind för våg till gatan. Varför slutförde inte staten det de påbörjat? Vem bär ansvaret? Staten mörkar så mycket.

Åsa rådde oss alla att om vi vill skriva en bok – gör det, skit samma hur lång tid det tar. Och att prata in den är en möjlighet. Oavsett om den blir publicerad eller inte, kan den bli något fint för efterlevande. Att hitta ett förlag är den stora svårigheten. Vi uppmanades av Åsa att skriva oavsett.

Åsa som person är ödmjuk, humoristisk men även väldigt allvarlig i sin berättelse. Föredraget var jättebra och miljön på Fountain House är så ångestfri och avslappnande. Här finns så mycket respekt och hänsyn i luften.

Erik

Åsa träffade Adam när han kom till Sverige från Frankrike för att jobba med henne som översättare. Han stannade därefter kvar för de fick känslor för varann.

Åsa levde tillsammans med Adam i många år. Han hade bipolär sjukdom och hade svåra skov av mani när han bland annat kunde ta Åsas bankkort och bränna alla pengar. Typiskt att tro att kärlek kan bota allt. Där har jag också varit. Kärleken är blind. Adam var inte en ond person men i sin sjukdom var han i sin egen bubbla. Som en bilförsäljare sålde han då in sig överallt. Åsa kunde till slut se på vilken halsduk Adam valde, om det var dags att köra honom till sjukhuset.

Det är tragiskt hur sjukvården inte fungerar. Tur att det finns en och annan eldsjäl men de är inte många. Jag har själv träffat många läkare som felbehandlat mig och vet hur viktigt det är att träffa rätt person.

När Åsa ville nå Adam satte de sig i bilen och körde i flera timmar. Då kunde de kommunicera och han blev lite dämpad. Relationen med Adam var ingen dans på rosor och till slut orkade Åsa inte längre. Efter Adam träffade hon en ny kärlek på en bokmessa som hon friade till. Åsa verkar vara en spontan och rolig människa.

Jag tycker att föredraget var underhållande och hade humoristiska inslag fast det var ett allvarligt ämne som diskuterades. Publiken fick ställa frågor. Jag tyckte att författarkvällen på Fountain House var bra och intressant.

Evert

Åsa tvingades till slut inse att hon inte kunde varken bota eller rädda Adam. Hon beskrev livet tillsammans med honom på ett mycket ärligt sätt, när han var psykotisk och hur det yttrade sig. Hon berättade bland annat om hur det var när han var i ett maniskt skov och gjorde slut på alla deras pengar, även pengar som inte fanns.

Efter att ha lyssnat på Åsas berättelse inser jag att psykvården borde kommit mycket längre i utvecklingen. Tyvärr står den fortfarande och stampar på samma ställe. Enda skillnaden jag kan se är att vi vågar prata om psykisk ohälsa idag, så att vi slipper känna att vi är ensamma om problemet.

Min mamma var bipolär. Jag kände sorg under och efter föredraget då jag mindes min egen jobbiga barndom med en mor som i sitt depressiva skov verkligen inte var snäll. Hon var framför allt elak mot mig, inte mina syskon på samma sätt. Jag förlät mamma efter många år av terapi. Hon ville säkert inte vara elak, det var sjukdomen som ställde till det. Mina barn älskade henne oavsett.

Själv har jag ett flertal diagnoser, bland annat borderline med bipolära drag vilket gör att jag kan känna av mani. I ett sådant skov sover jag inte och börjar efter ett tag att hallucinera.

Eva B

Foto: Malin Jakobsson

Också **Ewa Fröling** har varit inbjuden till Fountain House för att prata om sin bok *Att störa ett väsen*. [Läs om hennes besök här.](#)